

УДК 378.1

Винник Т.М., к.е.н., доц.

Тернопільський національний технічний університет ім.І. Пулюя, Україна

ОСВІТНІЙ ТУРИЗМ: СИНЕРГІЯ ЗНАНЬ ТА ВРАЖЕНЬ

Vynnyk T.M., PhD, Assoc. Prof.

EDUCATION TOURISM: SYNERGY KNOWLEDGE AND IMPRESSIONS

Сучасна парадигма цивілізаційного прогресу передбачає трансформацію домінантної ролі економічного зростання у базову, розглядає його як передумову досягнення головної мети суспільства – розвитку людини в інтересах людини та її власними силами. Освіта, культура, інтелектуальний потенціал – активні та важливі чинники людського розвитку, які, з одного боку, є могутнім фактором вирішення важливих соціальних завдань, пов'язаних з досягненням ефективної самореалізації у всіх аспектах людської життєдіяльності, з іншого, набувають першочергового значення у забезпеченні економічного зростання. Якісна підготовка фахівців полягає не лише у пасивному здобутті знань, а, передовсім, у розвитку пізнавальної активності та навчанні протягом усього життя (lifelong learning). Від того, наскільки правильно вибудована освітня реальність залежить успішність професійного становлення особистості. Особливе місце у цьому процесі відводиться освітньому туризму як каталізатору реалізації навчально-виховних завдань.

Освітній туризм - це поїздки, під час яких турист поєднує відпочинок та навчання: відвідує заняття, здійснює екскурсії з метою розширення світогляду, задоволення цікавості і досягнення інших пізнавальних цілей. Відмінною рисою освітнього туризму є те, що він сприяє формуванню соціальної мобільності, професійної універсальності, навичок самоосвіти, стимулює інтелектуальний розвиток. Асиміляція освіти і туризму в єдиний цілісний педагогічний феномен сприяє реалізації таких дидактичних принципів як спрямованість навчання на реалізацію мети освіти, зв'язок теорії з практикою, свідомість й активність, доступність, наочність, систематичність та послідовність. Функціональність освітнього туризму полягає у особливій формі організацій освітнього процесу за межами основного навчального закладу, який реалізується шляхом здійснення подорожей.

Розуміння туризму як неформального виду освіти не є новим, навпаки саме освітні, ознайомчі за своїм змістом, подорожі стали прототипом усіх сучасних турів. Історія освітнього туризму сягає античності: подорожей вчених греків і римської аристократії. В середні віки в Європі мандрують школярі, переходячи від одного університетського кампусу до іншого. Починаючи з середини XVI століття, відвідини пам'ятників великих цивілізацій стають однією з умов визнання суспільного статусу молоді людини. Ж.Ж. Руссо і Дж. Локк, відомі діячі епохи Просвітництва, наголошували на тому, що подорожі є необхідною складовою навчання і виховання. В тлумачному словнику французької мови того часу дефініцією терміну «турист» є «той, хто подорожує з цікавості, для самовдосконалення...». У XVIII столітті молодь з багатих англійських родин з метою продовження або завершення освіти, ознайомлення з культурою, традиціями, науковими досягненнями інших народів здійснювали, так звані, «гранд-тури» – дво- трьохрічні подорожі до континентальної Європи, часто у супроводі наставника. Двадцяте століття привносить в освітній туризм масовість. Після закінчення другої світової війни міждержавні зв'язки в Європі суттєво інтенсифікувалися, інтеграційні процеси стимулювали міграцію і вимагали від європейців більшої соціальної мобільності. Освітня політика ЄС, зокрема заохочення

вивчення мов країн європейського співтовариства, обмін студентами і викладачами, взаємне визнання дипломів і термінів навчання, сприяння співпраці учбових закладів, розвиток дистанційного навчання, а згодом й створення єдиного європейського освітнього простору (зближення і гармонізація систем освіти країн Європи в межах Болонського процесу) та можливість вільного безвізового руху в межах Шенгенського простору детермінували розширення видів і географії турів, в яких відпочинок поєднується з освітньою програмою. Сьогодні все більше молодих людей в Україні та світі надають перевагу «корисному відпочинку» і вільному стилю подорожі.

Виділяють три різновиди освітнього туризму:

- мовно-навчальний, розрахований на осіб різного віку, мета якого – вивчення мови всіх рівнів складності. Мовні тури – найбільш популярний та затребуваний вид освітніх подорожей, один з найбільш ефективних засобів вивчення іноземних мов. Навчання здійснюється безпосередньо у середовищі носіїв мови. Цільова аудиторія таких мовних навчальних турів досить широка та охоплює людей всіх вікових груп. Поєднання мовної підготовки з відпочинком та подорожами дає можливість отримати якісні знання та навички. Найбільшу популярність мають тури з метою вивчення англійської мови. Оператори ринку освітнього туризму в Україні зазначають, що кількість студентів, які звертаються в туристичні фірми за допомогою у вступі до іноземних навчальних закладів, за останні п'ять років збільшилась у 10 раз. В Україні досить широка пропозиція, так званих, спеціальних мовних навчальних турів: іноземна мова для академічних цілей – для підготовки студентів, які збираються отримувати освіту в іноземних навчальних закладах; мовні програми для підготовки до складання іспитів на отримання мовних сертифікатів (FCE, CAE, IELTS, TOEFL, BULAT та інші); мовні програми для секретарів, юристів, менеджерів та інших спеціалістів;

- спортивно-навчальний – навчання гри в гольф, теніс, кінному спорту, серфінгу, катанню на гірських лижах, греблі на каное, байдарках, парусному спорту тощо. Метою таких турів є надання можливості навчитись обраному виду спорту. Навчальні програми – це заняття обраним видом спорту за спеціальною освітньою програмою під керівництвом інструкторів;

- професійно-навчальний – навчання у сфері менеджменту, маркетингу, комп'ютерних технологій, дизайну, готельного господарства, банківської справи тощо. Такі професійні тури та стажування корисні тим, що під час подорожування можна не тільки отримати нові навички, знання та вміння, але й налагодити нові особисті, ділові, наукові контакти з представниками різних країн. До сфери освітнього туризму відносять також наукові і навчальні стажування, а також ознайомлювальні поїздки до установ та підприємств.

Окремим напрямком освітнього туризму є науковий туризм. У «Енциклопедичному словнику-довіднику з туризму» під науковим туризмом розуміють поїздки з метою участі в нарадах, конгресах, симпозіумах тощо. Такий вид туризму є порівняно новим і його становлення пов'язане з розвитком зовнішньоекономічних зв'язків, розширенням міжнародних контактів серед представників наукових кіл різних держав та прагненням використовувати передовий досвід інших країн і народів у створенні духовних і матеріальних цінностей. Наукове спілкування, зазвичай, супроводжується екскурсійними заходами. Як правило, туристичними об'єктами в наукових турах є природоохоронні території, зокрема заповідники, заказники, національні парки, пам'ятки природи. Науковий туризм поділяється на: 1) конгресний; 2) пізнавальний; 3) експедиційний.

Соціально-педагогічний ефект освітнього туризму проявляється в духовних, гуманістичних, комунікативних та ідеологічних процесах становлення особистості. Загалом освітній туризм забезпечує умови для саморозвитку та навчання.